Kelam

1. Peygamber Efendimizin vefatı sonrasında Müslümanlar arasında birtakım fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bu ayrılıklar, kimi zaman bir ayet ve hadisin nasıl anlaşılması gerektiği konusunda iken kimi zaman siyasi sebeplerledir. Büyük günah işleyen kimsenin durumu, Allah'ın ahirette görülmesi, Allah'ın sıfatları ve kader meselesi en çok tartışılan konular arasındadır. Diğer yandan halifenin kim olması gerektiği gibi aslında temel bir inanç konusu olmayan durumlar ise Müslümanlar arasında derin ayrılıklara sebep olmuştur. Buradan hareketle Müslümanlar arasındaki ayrılıkları dinî, siyasi ve sosyal ayrılıklar olarak ifade etmek mümkündür.

Aşağıdaki olay ve durumlardan hangisi Müslümanlar arasındaki dinî ayrılıklara örnek olabilir?

A) Hz. Ali ile Hz. Muaviye arasında gerçekleşen Sıffin Savaşı

B) Kur'an'ın mahlûk (yaratılmış) olup olmaması

C) Hz. Ebu Bekir'in halife seçilmesi

D) Hz. Ebu Bekir'in Hz. Ömer'i halife tayin etmesi

E) İmamların Kureyş kabilesinden olması

2. Kelam ilminin tarihi süreci içinde en önemli kilometre taşlarından birisi Gazzâlî'dir (öl. 1111). Kelam ile felsefenin iç içe geçtiği bu dönemde Gazzâli, İslam'a uymayan yönlerini eleştirmek maksadıyla felsefeye ağırlık vermiş ve İslam dışı akımlarla mücadele edebilmek için mantık ilmini kelama dâhil etmiştir. Genel kabule göre, kelam ilmi Gazzâlî öncesi Mütekaddimûn Dönem olarak adlandırılırken, Gazzâlî sonrası Müteahhirûn Dönem olarak adlandırılır.

Yukarıdaki paragrafa göre kelam ilminin en önemli şahsiyetlerinden birisi olan Gazzâlî hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Gazzâlî mantık ilmini kelami görüşlerini desteklemek için kullanmıştır.

B) Gazzâlî zamanında felsefi tartışmalar yoğun olarak yapılmaktadır.

C) Gazzâlî, Ehl-i Sünnet kelamın en önemli temsilcisidir.

D) Gazzâlî ile birlikte kelam ilmi yeni bir döneme girmiştir.

E) Gazzâlî kelamcı olmasının yanında felsefe ve mantık ilmini bilmektedir.

3.
I. "Allah'ın rahmetinin izlerine bir bak: Toprağa ölümünün ardından nasıl can veriyor! İşte ölüleri diriltecek olan da O'dur. O'nun her şeye gücü yeter." (Rûm suresi, 50. ayet.)
II. "O'nun işaretlerinden biri de şudur: Sen arzı (ölmüş gibi) kupkuru görürsün; ama üzerine yağmur indirdiğimizde toprak canlanıp kabarır. Ona can veren, elbette ölülere de can verir. O her şeye kâdirdir." (Fussilet suresi, 39. ayet.)
III. "Allah; O'ndan başka asla ilâh yoktur, diridir ve kayyûmdur." (Âl-i İmrân suresi, 2. ayet.)
IV. "İnsanlardan kimi vardır ki hiçbir bilgisi olmadığı hâlde Allah hakkında tartışmaya girer ve her azgın şeytanın ardına düşer." (Hac suresi, 3. ayet.)

Yukarıda verilen ayetlerden hangileri âlemin yaratılışına işaret etmektedir?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) II ve IV

E) III ve IV

4. Kelam genel olarak İslam inanç esaslarından bahseden bir ilim dalı olmakla birlikte âlimler kelamın konularını üç maddede ele almışlardır: tevhid, nübüvvet ve ahiret. Tevhid başlığı altında Allah'ın varlığı, birliği ve sıfatları ele alınır. Nübüvvet bahsinde peygamberlere iman, peygamberliğin gerekliliği ve ilahî kitaplara iman konusu işlenirken ahiret bahsinde ahirete iman, ahiretin varlığı ve aşamaları ele alınır.

I. İnsan hayatı dünyada yaşadıklarından ibarettir, ölüm bir yok oluştur.
II. Allah insanlara akıl verdiğine göre başka bir uyarıcıya ihtiyaç yoktur. Akıl ile iyi kötü, doğru yanlış bulunabilir.
III. Allah evreni yaratıp kenara çekildi, insanların işlerine karışmaz.

Yukarıdaki inançlara mensup kişiler ile <u>sırasıyla</u> kelam ilminin hangi başlığı etrafında bir mücadele yürütülür?

A) Tevhid-Nübüvvet- Ahiret

B) Tevhid- Ahiret- Nübüvvet

C) Ahiret-Nübüvvet- Tevhid

D) Nübüvvet- Ahiret-Tevhid

E) Ahiret- Tevhid- Nübüvvet

5. **Kelam ilmi genel olarak İslam inanç esaslarından bahseden bir ilim dalı olduğuna göre aşağıdakilerden hangisi kelamın konuları arasında yer almaz?**

A) Allah'ın sıfatları

B) Cennet ve cehennem

C) Zekât verilecek kimseler

D) Peygamberliğin imkânı ve gerekliliği

E) Meleklerin özellikleri ve görevleri

6. Dört Halife Dönemi'ndeki siyasi tartışmalar ve iç savaşlar sebebiyle çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir. Bu durum Müslümanlar arasında derin izler bırakmış ve yeni tartışmaları doğurmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi iç savaşlar sonrasında ortaya çıkan itikadi tartışmalardan biridir?

A) Adam öldürmek büyük günah olduğuna göre bu fiili işleyenlerin durumu nedir?

B) Ayet ve hadislerin inanç konularında delil olmasında temel ölçüt ne olmalıdır?

C) Felsefe ve mantık ilminin kelama dâhil olması faydalı mı zararlı mıdır?

D) Kur'an'ı anlamak ve yorumlamak için belirli düzeyde ilim sahibi olmak gerekli midir?

E) Müteşabih ayetlerin yorumunda takip edilmesi gereken metot ne olmalıdır?

7. Kelam ilminin ana konularından birisi varlık meselesidir. Bu mesele esasen bir inanç problemi değildir. Ancak kelamın İslam inanç esaslarını açıklamanın yanında bu esaslara yönelik her türlü tehdidi gidermek gibi bir görevi daha vardır.

Buna göre, kelam ilminin varlık meselesini ele almasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlığın tanımı konusunda oluşan farklı anlayışları belirlemek

B) Varlığın, var olmadığı şeklindeki felsefi yaklaşımlara cevap vermek

C) Kur'an-ı Kerim'deki varlıkla ilgili ayetlerin açıklamasını yapmak

D) Peygamberimizin (s.a.v.) varlıkla ilgili hadislerinden sahih olanları belirlemek

E) Varlık ve mevcud kavramları arasındaki ilişkiyi tespit etmek

8. İslam düşünce sisteminin en önemli disiplinlerinden birisi olan kelam ilminin farklı açılardan tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan birisi şöyledir: "Kesin deliller kullanarak ve karşıt görüşlü kişi ve grupların ortaya attığı şüphe ve itirazları gidererek İslam inanç esaslarını ispata güç yetiren bir ilimdir."

Yukarıda verilen tanım, kelam ilmini hangi açıdan açıklamaktadır?

A) Amacı açısından

B) Konusu açısından

C) Yöntemi açısından

D) Tarihi süreç açısından

E) Diğer ilimlerle karşılaştırılması açısından

9. Temel amacı insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamak olan kelam ilmi, bunun için birtakım görevler üstlenmiştir. Bunlardan bir kısmı şunlardır:

I. Kişinin imanını taklidî imandan tahkikî imana ulaştırmak.

II. Sapkın düşünce sahiplerine karşı, inanç esaslarını akli ve naklî delillerle savunmak.

III. İslam'a yönelik itirazları akli ve naklî delillerle çürütmek.

IV. Hurafe ve bâtıl inançlar konusunda Müslümanları bilinçlendirmek.

Kelam ilminin amacına yönelik olarak yukarıda verilen ifadeleri "İslam inançlarına yönelik eleştiri ve saldırıları gidermek" başlığı altında toplamış olsak hangisi ya da hangileri dışarıda kalır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I, II ve III

D) I ve IV

E) I, II ve IV

10. İslam dini üç ana temel üzere kuruludur. Bunlar inanç, ibadet ve ahlak kurallarıdır.

Kelam ilminde inanç konuları hangi isimle yer alır?

A) Fıkhi meseleler

B) Muamelat konuları

C) İtikadi meseleler

D) Ukubât konuları

E) Etik hususlar

11. Din, Allah tarafından insanları doğruya sevk etmek üzere vahiy yoluyla ve peygamberleri aracılığıyla gönderilen ilahi kurallar bütünüdür. Dinin iki temel kaynağı Kur'an ve sünnettir. Dinî yorum ise dinin hükümlerin uygulanması sırasında ortaya çıkan anlayış farklılıklarıdır. Kur'an'da ve sünnette varlığı ve manası kesin olan hususlarda dinî yorum oluşturulamaz.

Verilen bilgilere göre din ve dinî yorum ile ilgili olarak hangisi söylenebilir?

A) Muhkem (anlamı açık ve net) ayetlerde dinî yorum yapılamaz.

B) Kur'an ve sünnette yer almayan konularda dinî yorum yapılamaz.

C) Müteşabih (anlamı kapalı) ayetlerde dinî yorum yapılamaz.

D) Kur'an'daki tüm ayetler dinî yorum kapsamında değerlendirilir.

E) Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetleri dinî yorum kapsamına girmez.

12. Kur'an-ı Kerim'e göre âlemdeki bütün varlıklar gibi insanlar da Allah (c.c.) tarafından yaratılmıştır ve yaratılan varlıkların en şereflisi insan kılınmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi insanların yaratılışı ile ilgili ayetlerden biri <u>değildir</u>? olamaz.

A) "Allah'ın rahmetinin izlerine bir bak: Toprağa ölümünün ardından nasıl can veriyor! İşte ölüleri diriltecek olan da O'dur. O'nun her şeye gücü yeter." (Rûm suresi, 50. ayet.)

B) "Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının..." (Nisâ suresi, 1. ayet.)

C) "Sizi bir çamurdan yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak O'dur. Bir de O'nun katında muayyen bir ecel (kıyamet günü) vardır. Siz hâlâ şüphe ediyorsunuz." (En'âm suresi, 2. ayet.)

D) "Hani Rabbin meleklere demişti ki: Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım." (Hicr suresi, 28. ayet.)

E) "Andolsun biz insanı, çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık." (Mü'minûn suresi, 12. ayet.)

13. Aşağıdaki ayetlerden hangisinde iman-bilgi ilişkisinden bahsedilmektedir?

A) "Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin." (Hucurât suresi, 10. ayet.)

B) "Görmedin mi, Allah gökten su indirdi de onu yeryüzündeki kaynaklara ulaştırdı. Sonra onunla renkleri çeşit çeşit ekinler çıkarıyor..." (Zümer suresi, 21. ayet.)

C) "Andolsun, onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, mutlaka, 'Onları mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen (Allah) yarattı.' diyeceklerdir." (Zuhruf suresi, 9. ayet.)

D) "Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. O, yücedir, büyüktür." (Şûrâ suresi, 4. ayet.)

E) "...De ki: 'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?' Ancak akıl sahipleri öğüt alırlar." (Zümer suresi, 9. ayet.)

14. Din ve dinî yorum konusunu işleyen Feramuz Hoca dersin sonunda bir tablo oluşturarak dersi kalıcı hale getirmek ister. Din ve dinî yorum kavramları arasındaki farkları öğrencilerden de aldığı cevaplar ile şekillendirir. Feramuz Hoca'nın öğrencilerden aldığı cevaplar ile oluşan tablo şu şekildedir:

I	Din tektir.	Dinî yorumlar birden fazla olabilir.
II	Din evrenseldir.	Dinî yorumlar bölgeseldir.
III	Din vahye dayanır.	Dinî yorumlar kişilerin görüşlerine dayanır.
IV	Dinin hükümleri değişir.	Dinî yorumlar değişmez.
V	Din bağlayıcıdır.	Dinî yorumun herkese yönelik bir bağlayıcılığı yoktur.

Oluşturulan tabloda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

15. I. İtikadi hükümlerin muhkem ayetler ve mütevatir hadislere dayanması yani kesin olması gerekir.
II. İtikadi hükümlerin dayandıkları kaynakların anlamlarının açık ve anlaşılır olması gerekir.
III. İtikadi hükümler insanlar arasındaki hukuki ve sosyal ilişkileri düzenleyen hükümler olup temeli adalettir.
IV. İtikadi hükümler zamana, ortama ve kişilere göre değişmez. Hz. Âdem'den beri aynıdır.
V. İtikadi hükümler bir bütündür parçalanamaz. Yani bir kısmına inanıp bir kısmına inanmama olmaz.

İtikadi hükümler ile ilgili olarak hangisi yanlıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

16. Sena dinî yorumlarla ilgili bazı kavramların yer aldığı bir kavram haritası hazırlamış ve sınıfa getirmiştir.

I	Akaid	İslam inanç sistemini savunan ilim
II	Kelam	İslam inanç sisteminden tartışmaya girmeden özet olarak bahseden ilim
III	Fırka	Siyasin yorum farklılıkları ile ortaya çıkan oluşumlar
IV	Mezhep	İnanç ve ibadet konusundaki dinî yorumlar
V	İtikat	Dinin inanç alanı

Sena'nın kavram haritasında hangileri yer değiştirirse yanlışlık düzeltilmiş olur?

A) I ile II
B) I ile III
C) II ile IV
D) II ile V
E) III ile V

17. I. Namazın rekât sayıları ve nasıl kılınacağı akılla bilinir.
II. Akıl, farz ve haram gibi kesin hükümler koyamaz.
III. Akıl, vahiyden bağımsız olarak tek başına inanç ilkelerini belirleyemez.
IV. İbadetlerin şekli ve sayısı akılla belirlenir.
V. Akıl, gayba ait konularda vahiyden bağımsız yorum oluşturamaz.

Akıl ile ilgili olarak verilen durumlardan hangileri yanlıştır?

A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve V
E) IV ve V

18. İslam düşüncesinde yorum farklılıklarının başlıca sebepleri şunlardır:
I. Dinî metinlerin lafızlarından kaynaklanan sebepler
II. Hilafet meselesi ve siyaset
III. Müslümanlar arasındaki iç savaşlar
IV. Yabancı din, kültür ve medeniyetlerin etkisi
V. İslam'ın insanlara tanıdığı fikir ve vicdan hürriyeti
VI. İnsanın düşünen varlık olması

Bunlardan hangisi "siyasi sebepler" olarak değerlendirilebilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) III ve V
E) IV ve VI

19. Kelam ilminin tefsir, hadis, fıkıh ve mezhepler tarihi gibi diğer İslami ilimlerle yakından ilişkisi vardır.

Aşağıdaki durumlardan hangisi kelam ilminin fıkıh ilmi ile olan ilişkisine örnek olabilir?

A) Ayetlerin indiriliş sebebi üzerinde değerlendirme yapmak

B) Dinen sorumlu olanların davranışlarını hür iradeleri ile yaptıklarını ispat etmek

C) Varlık problemini akıl ve vahiy ile değerlendirmek

D) Zayıf hadislerin inanç konularında delil olup olmamasını incelemek

E) Mezheplerin ortaya çıkışı ve tarihi süreçleri hakkında bilgi vermek

20. Aşağıda verilen ayetlerden hangisi âlemdeki düzen ve işleyişten (yasalardan) bahsetmektedir?

A) “Şeytan onlara durmadan vaat eder, boş ümitler verir…” (Nisâ suresi, 120. ayet.)

B) “Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık.” (Kamer suresi, 49. ayet.)

C) “Ey insanlar! Şüphesiz Allah’ın vaadi gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın…” (Fâtır suresi, 5. ayet.)

D) “Allah yeri yaratıklar için var etti. Orada meyve(ler) ve salkımlı hurma ağaçları vardır.” (Rahmân suresi, 10-11. ayetler.)

E) “De ki: ‘Ben dinimi Allah'a has kılarak sadece O’na ibadet ediyorum.” (Zümer suresi, 14. ayet.)